

Versenyképes ország – versenyképes könyvtárossal

Az MKE rendezvénysorozatának nyitó konferenciája

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) – a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával – az egész országot és az egész könyvtáros szakmát átfogó projekt megvalósítását határozta el. A projekt címe: *Versenyképes ország – versenyképes könyvtárossal*. Célja elősegíteni a könyvtáros kompetenciák fejlesztését, alkalmassá tenni a könyvtárosok személyiségét arra, hogy megfeleljenek a legkorszerűbb szolgáltatási (különösen információszolgáltatási) kihívásoknak, ezzel hozzájárulni a könyvtáros szakma európai színvonalú hazai műveléséhez. A projekt nyitó rendezvénye a 2007. szeptember 12-én megrendezett konferencia volt, melynek az Országos Széchényi Könyvtár adott helyt.

A konferenciára jelentkezők száma minden előzetes várakozást felülmúlt: a termet megtöltő több mint kétszáz résztvevőt *Bakos Klára*, az MKE elnöke köszönthette. Az elnök üdvözlő szavai után ismertette a Versenyképes ország – versenyképes könyvtárossal projektet. Beszélt a versenyképesség könyvtári szakterületen lehetséges értelmezéséről: a versenyképesség kemény közgazdasági fogalom volt, mára azonban már országos szintre kiterjedt, minden szakmában fontos kérdés. Meg kell vizsgálnunk, hogy a könyvtárosság állja-e a versenyt a többi szakmával, hozzájárul-e az ország versenyképességéhez, megfelel-e az állampolgárok igényeinek, elébe megy-e azoknak; milyen a jövőnk, milyen szinten milyen feladataink vannak. A könyvtáros szakma versenyképességéhez kellenek anyagi források, megfelelő személyi feltételek, kompetenciák, rajtunk múlik, hogyan hasznosítjuk a forrásokat.

Az MKE feladata a lobbizás, érdekképviselet a maga szintjén. A stratégiához csatlakozva megjeleníti programjában, hogy milyen tényezők megléte szükséges ahhoz, hogy abból működő gyakorlat legyen.

A nyitó konferencia az MKE 2007. évi vándorgyűlésének gondolatát folytatja, amelynek kulcstémája, a partnerség is egy kompetencia, amivel rendelkezünk kell. A Versenyképes ország – versenyképes könyvtárossal rendezvénysorozat olyan projekt, amely a záró rendezvénnyel sem zárul le, sőt, akkor kezdődik majd az igazi munka. A következő esemény a fórunsorozat lesz, roadshow-k keretében, hat helyszínen (Kaposvár, Győr, Miskolc, Békéscsaba, Debrecen, Gödöllő), kétnapos programokkal. Jó lenne, ha a fenntartók, akiket meghívunk és akikkel kapcsolatban vagyunk, jelen lennének, hiszen tudniuk kell, hogy mit is tud egy könyvtáros.

Heit Gábor PR-ügyvezető igazgató *Versenyképesség az Európai Unióban* című előadásában először a versenyképesség fogalmát elemezte különböző szinteken és szektorokban. Szerinte a nem üzleti típusú intézményekbe is behozható a sikeres szervezet fogalma. Ismertette, hogy mit jelent a sikeresség a vállalatoknál egy huszonkét nemzetközi nagyvállalatban felvett, százötven kérdéses kérdőív eredményei alapján.

Versenyképesek azok a vállalatok, melyek a társadalmilag elfogadható normák betartása mellett a számukra elérhető erőforrásokat minél nagyobb nyereséggé képesek transzformálni, eközben a működést befolyásoló környezeti változásokat folyamatosan elemzik, és az új elvárásokhoz megfelelően alkalmazkodnak. A XXI. század tudásalapú gazdaságában a versenyképesség feltételei folyamatosan változnak, ahhoz, hogy ezzel lépést tartsanak, a vezetőknek a szervezet számos területét erősíteniük kell, fontos a

konstruktív és gondoskodó munkakapcsolatok kialakítása. Megismerhettük a sikeres szervezet és az erősen versenyképes vállalat jellegzetességeit, a szervezeti kiválóságot és versenyképességet meghatározó kritériumokat, az önértékelés fontosságát.

A munkatársi motivációt meghatározó tíz kulcstényező (támogatás, felelősségvállalás, elkötelezettség, bizalom, elismerés, elfogadás, teljesítmény, tanulás, érdekeltség, célkitűzés) részletes ismertetése mellett bemutatta az európai uniós vállalatoknak a munkatársi motiváció mértéke alapján kialakult besorolási rendjét (világbajnok, csúcsvállalat, átlagos, gyenge, valamint működésképtelen vállalat). Az előadás bővebb ismertetése a *Könyv, Könyvtár, Könyvtárosban* fog megjelenni.

Grebot Ágnes, a francia Könyvtári és Információs Szakemberek Egyesülete (ADBS) projektmenedzsere a könyvtári és információs szakemberek részére kialakított CERTIDoc európai minősítési rendszert mutatta be *A versenyképes könyvtáros szakmai és emberi kvalitásai* címmel tartott előadásában. A CERTIDoc maga a minősítési eljárás, melynek eszköze a LIS Euroguide. Kompetenciák, tulajdonságok, minősítési szintek gyűjteménye (magyar fordításban is elérhető a http://www.certidoc.net/fr1/euroguide_hungarian.pdf címen). Négyszintű minősítés szerezhető meg: könyvtári és informatikus asszisztensi, technikus, menedzseri, valamint szakértői. Az előadó ismertette a rendszer előzményeit, az ADBS tapasztalatait, a partnereket, a minősítés szervezetét, okmányait, beszélt az átalakult könyvtári környezetről, mely új képességeket és kompetenciákat feltételez, ezek meglétének bizonyítására alkalmas a CERTIDoc. A minősítés önkéntes, nyertese lesz a szakember, a szakma, a munkáltató és a felhasználó egyaránt.

Megismerhettük a minősítés feltételeit és folyamatát, a szükséges nyomtatványokat, a LIS Euroguide kompetenciagyűjteményét, képet kaptunk a rendszer európai elterjedtségéről is. További információt a CERTIDoc honlapján (<http://www.certidoc.net/>), illetve az előadónak a *Könyvtári Levelező/lapban* megjelenő cikkéből kaphatunk.

A szünetben kínált büféidő után *Ragnar A. Audunson*, az EUCLID elnöke, az Oslo University College professzora *A könyvtár- és információtudomány a szakma, a tudomány és a hivatás tükrében* című előadása következett *Gerencsér Judit* tolmácsolásában. A könyvtár és információtudomány (KIT) területén tapasztalható fejlődési trendek ismertetése után a 2004–2005-ben az EU finanszírozásával indított európai tantervfejlesztési projektről hallhattak a megjelentek. A projekt tizenkét fő témakörét tizenkét virtuális, Európa különböző országaiból összeállított vitacsoport tanulmányozta, összesen kb. kétezer fő, következtetéseiket és véleményüket egy 2005-ben megjelent kötetben összegezték (letölthető a <http://biblis.db.dk/Archimages/423.12.05.pdf> címről). Az egységes tanterv nem más, mint folyamat az áttekinthetőség felé, melynek során tiszteletben kell tartani a nemzeti hagyományokat – folyamatos vitákat és megbeszéléseket folytatnak az európai alapokon létrejött együttműködési vállalkozások és közös programok keretében. A tantervet széles körben használják, a helyi tantervek fejlesztése során is, a kötetet több mint háromezer alkalommal töltötték le.

A könyvtár- és információtudomány a tudomány és a szakma között áll, feszültségek tapasztalhatók a könyvtárosok képzésében, megfigyelhető, hogy a kötelek lazulnak a képzés és a gyakorlati könyvtárosság között. Kritika a

gyakorlati terület részéről, hogy a diplomás hallgatók nem rendelkeznek olyan kompetenciákkal, melyek a valós könyvtári világban szükségesek. A feszültségek különböző ismeretelméleti megközelítéseket tükröznek: nem interdiszciplináris megközelítés szemben az interdiszciplináris megközelítéssel; információtudomány mint tiszta elméleti tudomány vagy információtudomány, KIT mint a hivatás tudományos alapja. Az előadó ismertette a tudományorientált megközelítés eredményei és érdemei mellett annak ellentmondásait is, a szakmaorientált megközelítés jellemzőit, a könyvtárosképzés tantervének négy fő elemét, az integrált és gondolkodó gyakorlati szakember szükségzerű képességeit. Az információs társadalomban a világ egy könyvtárrá válik – a könyvtár és az információtudomány rendelkezik azzal a tudással, amelyre szükség van a világ megismeréséhez.

Skaliczki Judit, az OKM főosztályvezető-helyettese *Új könyvtári, információs stratégia – európai uniós fejlesztési forrásokkal* című előadását jó hírrel indította: 2007. szeptember 6-án az Európai Bizottság elfogadta a Társadalmi megújulás operatív programot (TÁMOP, bővebb információ a <http://www.nfu.hu/doc/336> címen olvasható). Így a pályázatokról már mint valóban megvalósíthatókról beszélhetünk.

Az ismertetett 2001 és 2006 közötti statisztikák szerint a kölcsönzött dokumentumok száma mellett a helyben használt dokumentumok száma mutatott csökkenést, ez azonban nem lehet meglepő a trendeket ismerők számára, hiszen a távhasználók száma ugyanakkor ugrásszerű növekedést mutat. Az elért eredmények között szerepeltek az IKT-fejlesztések, az ODR, a KSZR működése, a Közincs és BM (ÖTM) támogatások, a tartalomszolgáltatás kibővítése: NAVA-pontok, az EBSCO második hároméves megren-

delése, a minőségmenedzsment meghonosítása, az elfogadott uniós könyvtári pályázatok, a regionális operatív programok könyvtári támogatásai. A gondok között pedig az intézményi összehasonlások, az intézményi érdekérvényesítés esetenkénti elégtelensége, forráshiányos intézményi finanszírozás, az olvasáskultúra általános színvonalának csökkenése.

A most készülő, 2008–2013-ra vonatkozó új könyvtári stratégia jövőképe szerint a könyvtári rendszer egésze alkalmas lesz a XXI. századi könyvtárhasználó igényeinek kielégítésére, a nyilvános információkhoz, a felhalmozott tudásanyaghoz és műveltséghez mindenki hozzáférhet. Ennek érdekében országos könyvtári rendszert hoznak létre, mely alrendszerekből, felkészült könyvtárakból épül fel, ahol korszerű ismeretekkel és megfelelő kompetenciákkal rendelkező szakemberek dolgoznak. A célok: minden nyilvános információ közvetítése határokon innen és túl, a felhasználó-központúság jegyében, könyvtári épülettől és nyitvatartási időtől függetlenül, az olvasáskultúra fejlesztése, az életminőség javításának elősegítése, a foglalkoztatottság és az egyének versenyképességének növelése. A stratégia (legfrissebb verziója a <http://www.ki.oszk.hu/107/download.php?view.195> címen érhető el) jelenleg a munkaanyag fázisban van, várják a hozzászólásokat, kiegészítéseket, melyeket majd beépíthetnek a végleges anyagba.

A források biztosítására több európai uniós pályázat is lehetőséget ad.

– A TÁMOP – „Tudásdepó – Expressz” 3.1.4 konstrukcióban támogatható pályázati tevékenységek: „Globális könyvtár – lokális elérés”: pl. a szerzői jogilag védett dokumentumok bevonása az ODR-be, „Minden könyv egy katalógusban”: pl. MOKKA-ODR integrálás és továbbfejlesztés, KSZR, közös portálok, „Könyvtár otthonról”: pl. a távolról elérhető, országos virtuális szolgáltatások fejlesztése, „Olvass te is”: pl. az olvasáskultúra fejlesztését célzó országos könyvtári programok kialakítása, a romák, a fogyatékkal élők számára szolgáltatások kialakítása, „Könyvtárosok szerepvállalása az életen át tartó tanulásban” (megpályázható összeg: 8, 8 milliárd Ft).

– A TIOP – „Tudásdepó – Expressz” 1.2.3 konstrukcióban támogathatók: szerverek, használói számítógépek, munkaállomások, könyvtári

integrált és egyéb szoftverek, az adatbázis-fejlesztéshez szükséges hardvereszközök beszerzése, az önkiszolgáló kölcsönzés feltételeinek megteremtése, internettel felszerelt könyvtárbusz (3,86 milliárd Ft).

– TIOP – Kulturális értékek digitalizálása 1.2.4 konstrukció (3,25 milliárd Ft),

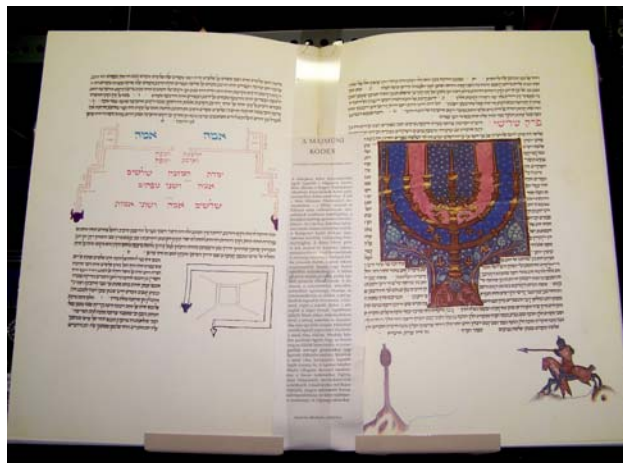
– KMOP – Kulturális értékek digitalizálása szakmai előkészítése meghívásos pályázat (100 millió Ft),

– TIOP – Regionális tudástárak 1.3.4 konstrukció: együttműködő egyetemi és önkormányzati könyvtárak, egyetemi könyvtári fejlesztések (4 milliárd Ft) (bővebb információ a programokról a http://www.nfu.hu/umft_operativ_programok címen található).

Versenyképes országban versenyképes könyvtárügy az alábbi feltételek megvalósulásával alakulhat ki: megfelelő jogi szabályozás, megfelelő, a szakma által véleményezett és a kormányzat által jóváhagyott stratégia, a stratégiában meghatározott feladatokhoz finanszírozási források biztosítása, elkötelezett, korszerű ismeretekkel és kompetenciákkal rendelkező könyvtárosok és más szakemberek a megvalósításra.

Az előadásokat követő zárszó utáni fórumon a stratégia és a CERTIDoc témájában érkeztek hozzászólások, kérdések. A konferencia on-line közvetítésének videofelvétele a <http://vod.niif.hu/vkk2007/> címen érhető el, a rendezvényről *Mándli Gyula* készített fotókat, melyek közül néhány jelen cikk illusztrációjául is szolgál. A projekt eseményeiről folyamatosan tájékozódhatnak az MKE honlapján (<http://www.mke.oszk.hu/>).

Dávid Boglárka

poén idejére, Palya Bea koncertjére pedig szó szerint dugig megtelt a kiállítóterem.

A délelőtt elsősorban a könyvtárosoké volt. Az *Európai tudás – európai könyvtár* című konferencia első előadója *Miszlivetz Ferenc*, a Berzsenyi Dániel Főiskola Nemzetközi és Európa-tanulmányok Intézetének igazgatója volt. *Új tudás – és ahogyan eljutunk hozzá* címmel először az új tudás néven emlegetett tendenciákról és egy nemzetközi kutatásról beszélt.

A projektben vizsgálták a társadalomtudományok válságának okait. A nemzetállami lehatároltság és az egyetemek konzervativizmusa gátolja az új tudás elterjedését. Nehéz kutatni például a migráció problémáit, mert rengeteg államot érintenek, így a megszokott módszerek nem elegendőek. Az új tudáshoz új módon kell eljutni, több aktivitással, a dolgok mélyére hatolva.

A projekt két évig tartott, akkor az iraki háború kirobbanása miatt megszakították... Az elért eredmények azonban tovább vezetnek. A tudó-

Nyelvek európai napja az OIK-ban

Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban (OIK) szeptember 26-án ebben az évben is megünnepezték a nyelvek európai napját.

Az idei látogatottság azt mutatja, hogy a hagyományteremtés sikerült: olvasók, könyvtárosok, kíváncsi látogatók tolongtak egész nap a könyvtárban, az esti slussz-

